

אשגר מורשת מיוחד

טקס סיום קורס קמ"נים מחזור 186

וקורס קציני סייבר מחזור ה'

דבר ראש אמ"ן

1. ראשיתו של בסיס ההדרכה של חיל המודיעין בשנת 1948 במחנה דורה, ליד נתניה. הבה"ד עבר גלגולים ותחנות שונות עד שעבר למקום מושבו הקבוע בגלילות בשנת 1969 והפך לבה"ד 15. מאז, הפך הבה"ד לבית הספר למודיעין, ובהמשך למערך הדרכה הפרוס בכל רחבי הארץ, ולכל אורך הדרך הוא מוביל את רוב קורסי היסוד במערכים השונים, ואת ההכשרות המתקדמות של חיילי וקציני המודיעין בצה"ל.

2. מערך ההדרכה הצליח במעלה השנים למסד תהליכי הדרכה וחינוך, ולהפוך לארגון רלוונטי, לומד ומתפתח, השואף למצוינות מתמדת, ערכית, מקצועית ופיקודית. מגוון הקורסים במערך מביאים לידי ביטוי את הלקחים שהופקו ממלחמות צה"ל ומפעילויות מבצעיות נוספות, דוגמת לקחי מלחמת יום הכיפורים ומלחמת לבנון השנייה.

3. מערך ההדרכה פועל במסגרת ה"מעגל ההדרכתי השלם" - החל משלב הטירונות וכלה בהכשרות מתקדמות לקצונה הבכירה באמ"ן. כל ההכשרות עוברות תהליכי פיתוח מקיפים, שראשיתם באפיון צרכי היחידות והמערכים, תוך אפיון מרכיבי תפיסת התפקיד, ולאור האתגרים המשתנים והטכנולוגיות המתפתחות. איתור סגלי ההדרכה והכשרתם נובע גם כן מהצרכים המשתנים של מערכי אמ"ן.

4. קורס קציני המודיעין מכנס תחת קורת גג אחת צוערים מכלל המערכים באמ"ן, וממחלקות המודיעין בזרועות, ומכשיר אותם להיות מפקדים וקציני מודיעין. תוכנית "חבצלות" שמוסדה בשנת 2005 הצטרפה לקורס הקצינים כמסלול נוסף להכשרת סגל קצינים אקדמי איכותי.

5. כחלק ממעבר אמ"ן לנגב, חלק ניכר ממערך ההדרכה עתיד לעבור לנגב בשנים הקרובות. בסיס הטירונים במפרשת כבר שם, והקמת הקמפוסים במרחב באר שבע נמשכת. שיאו של התהליך יהיה במסגרת מעבר בה"ד 15 לקריית המודיעין.

6. חינוך, מורשת ותרומה לקהילה הינם חלק מהעשייה באמ"ן ומפעילות מערך ההדרכה. חניכי הקורסים השונים עוסקים בחיבור למדינה, באהבת הארץ, ובמורשת החיל. חניכים נחשפים למורשת אמ"ן, ובקורסים מתקדמים מתקיימים מפגשים עם בכירי החיל ועם ותיקי הארגון כדי להבין מאין באנו ולאן הולכים.

7. צוערים יקרים, אתם מסיימים עתה את קורס הקצינים ומצטרפים למשפחת קציני אמ"ן. היה זה יגאל אלון, מפקד הפלמ"ח, שאמר "אני יכול למנותך למ"כ, אבל את הסמכות תצטרך לקבל מהטוראים". קבלת דרגות הקצונה היא נקודת ההתחלה. מכאן והלאה, הכוח בידיכם. אני סומך עליכם.

אלוף אהרון חליוה
ראש אגף המודיעין

בה"ד 15 - מאז ועד היום

"מורשת אמ"ן עכשיו כי ההווה והעתיד יונקים מהעבר"

2009 - 1955: "נדודים", מיסוד והתמקצעות

באצמע 1955 הועבר בה"ד 15, זמנית (עקב מצב התשתית הרעוע ברמלה) למחנה "גלילות" (כיום - מתחם פו"ם) שם שכן מחנה של הגדנ"ע. לקראת סוף 1955 הועבר מכלול ההדרכה (שוב) למחנה "דורה" שליד נתניה, כענף מודיעין קרבי בתוך בה"ד 3, בית הספר למקצועות חיל הרגלים. הענף היה כפוף מקצועית ל-חמ"ן וארגונית ל-בה"ד 3. עם השלמת המעבר למחנה "דורה" הוקם ענף מודיעין שאיחד את כל ההדרכות והקורסים בתחום המודיעין הקרבי, דוגמת הקורסים שהתקיימו קודם לכן בבה"ד 15 ברמלה. קורסים מקצועיים ייחודיים התקיימו במקביל ביחידות החיל המקצועיות.

סיום קורס קמ"נים במחנה חווארה, 1969

בשנת 1967, לאחר סיום מלחמת ששת-הימים הועבר בה"ד 3 מנתניה למחנה "חווארה" סמוך לשכם שבשומרון ובמסגרתו ענף מודיעין קרבי. זאת, כחלק ממדיניות שהוכתבה לצה"ל על ידי הדרג המדיני ושנועדה להגביר את הנוכחות הצבאית בשטחים לאחר המלחמה, בין השאר באמצעות העברת בסיסי ההדרכה הגדולים משטח ישראל לשטחי יהודה ושומרון.

בשנת 1969 הנהה ר' אמ"ן דאז, האלוף אהרון יריב, כי יש לרכז את כל שלוחות ההדרכה של יחידות המודיעין השונות תחת קורת גג אחת. זאת, במטרה להנהיג רמה אחידה ופיקוח צמוד על תכני ההכשרות. את משימת הקמת הבה"ד החדש הטיל ר' אמ"ן על אל"ם גדעון מחניימי, שעם צוות מדריכים מצומצם החל בפעולות הדרושות להקמת בסיס ההדרכה של חיל המודיעין. המיקום שנבחר - מחנה "גלילות" מקומו הנוכחי של הבה"ד. יצויין כי לתכנון בה"ד 15 בגלילות תרם רבות סא"ל רומי בן פורת ז"ל.

סגל ענף מודיעין קרבי - חווארה 1969

ב-20 ביולי 1969 נחנך בה"ד 15 החדש במסדר חגיגי. בשלב הפתיחה היו בו רק שני ענפי הדרכה: קורס מודיעין קרבי וקורס מודיעין כללי. בשלב מאוחר יותר הופעלו בבסיס קורסים מקצועיים מיוחדים למערכי האיסוף, המחקר, ביטחון-שדה, צנזורה ועוד, ונלמדו השפה הערבית והשפה האנגלית. על פי דרישת ר' אמ"ן עסק בסיס ההדרכה גם ב"הרבצת" ציונות ובהשתלמויות בנושאי יהדות ובנושאים כלליים שונים.

מסדר הקמת הבה"ד בראשות ר' אמ"ן אהרון יריב ואל"ם מחניימי בטקס חניימי

יולי 1969

הקמנו את בסיס ההדרכה דקה לפני 12... אין לי ספק שבלי הבסיס לא היינו מסוגלים בשום פנים ואופן לנצל את האמצעים שהועמדו לרשותנו בשנים 1969-1971, ולא היינו מסוגלים, בתוצאה מכך, למלא אחר ציפיותיו של צה"ל מאתנו, יתרה מזו, הבסיס בעצם היותו, תרם תרומה ניכרת להעלאת הסטנדרטים המקצועיים של המודיעין בצה"ל."

ר' אמ"ן, האלוף אהרון יריב, לאל"ם מחניימי,

בסיום תפקידו כמפקד בית הספר למודיעין (אוגוסט 1972)

"מורשת אמ"ן עכשיו כי ההווה והעתיד יונקים מהעבר"

1940-1948: ראשית המודיעין וראשית ההדרכה

כבר במסגרת ה-ש"י (שירות ידיעות) של ה"הגנה" (1940) החלה התפתחות ההדרכה בתחום המודיעין. בתחילה, לא התקיים מערך סדור ובכל איזור פותחו רעיונות ושיטות עבודה עצמאיות לאיסוף הידיעות, עיבודן והפצתן. בעלי ניסיון מודיעיני, שנמצאו מתאימים להדרכה, השתלמו באופן מזדמן ביחידות ה"הגנה" השונות והשתתפו בכנסים תקופתיים, ובהמשך קיבלו הכשרה קצרה להדרכה וכתבו תקצירי הדרכה ותכניות קורסים השונים. האתגרים המודיעיניים המרכזיים אז היו מול הערבים ומול הבריטים. בתקופה זו נבנו והתקיימו קורסים בנושאי סיור ומודיעין השטח (שפיה, 1944), צילום אוויר (רמלה, 1945), מודיעין אויב (חדרה, 1946), קורס למדריכי טופוגרפיה (גבעת עדה, 1948) וכן קורסים מקצועיים לקציני ש"י שהתמקדו בנושאי מודיעין שטח, מודיעין אויב ובתהליכי עבודה. מלחמת העצמאות (1947) הצריכה שינויים בתפיסת ועבודת המודיעין וחייבה גם שינוי משמעותי בנושא הכשרות אנשי המודיעין, שכן רוב הקמ"נים אז היו ללא רקע מודיעיני מתאים.

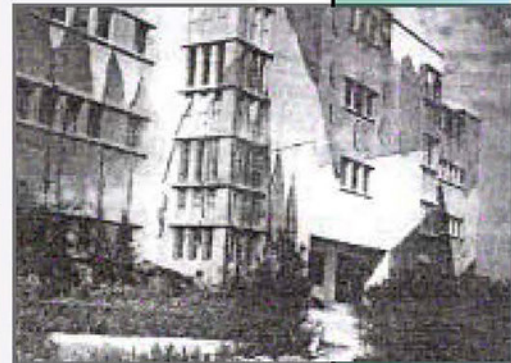
1948-1952 ממדור הדרכה עד להקמת בית ספר מודיעין

בין יוני 1948 למרץ 1949 הונחו אבני הדרך להקמת שירות המודיעין הצבאי (ש"מ), ובמסגרתו ש"מ 1 (שירות מודיעין 1), בראשות בנימין גיבלי, שכלל את המודיעין הקרבי והמחקר. ב-ש"מ 1 פעל מדור הדרכה שריכז את ההדרכה בתחום המודיעין הקרבי, ונקרא מדור 5, ששכן ב"בית הירוק" ביפו.

ב-23 בספטמבר 1948, על בסיס מדור ההדרכה שב-ש"מ 1, נחנך במחנה "דורה" (נתניה), ענף "בית ספר קבוע למודיעין קרבי". ר' מדור 5 מונה למפקד הענף ב-"דורה". החל משנת 1949 התקיימו בו קורסים לסמלי מודיעין ולקציני מודיעין בנושאי קריאת תצ"א (לא פענוח) ושרטוט. בנוסף, קיים הענף השתלמויות בחזיתות ובחטיבות למג"דים בנושא יישום המודיעין ועבודת הקמ"ן. בפיקוח הענף התקיימו קורסים אחרים באתרים נוספים, דוגמת קורס קמ"נים ב-דמון (1949).

בנובמבר 1951 הופרד מדור ההדרכה של ש"מ 1 מהענף שבמחנה "דורה", והפך ל"ענף מודיעין קרבי" במטכ"ל במסגרת מח' המודיעין (ממ"ן). בראשית דרכו כלל הענף שני מדורים: מדור בט"ש ו-מדור הדרכה. בענף שישב ב-ר"ג ניסחו מחדש את תורת המודיעין לתחום המודיעין הקרבי ונכתבה "תורת ההדרכה".

ב-1 במרץ 1952 נחנך ב-רמלה "בה"ד 15 - בסיס הדרכה מרכזי למודיעין" כגוף הביצוע העיקרי לקיום הכשרות בחיל המודיעין. מיקומו היה אתר המפקדה לשעבר של כנופיות "חסן סלאמה", בפרדס במבואות הצפוניים של רמלה.

מפקדת "חסן סלאמה" לשעבר ברמלה, 1952

ביקור קורס קמ"נים ב-1954 אצל דוד וכולה בן גוריון בצריף בשדה בוקר

עד 1954 כלל מערך הקורסים בין השאר: קורס בסיסי לפקידות/פקידי מודיעין; קורס שרטוט; קורס סמלי מודיעין לסדיר ולמילואים; קורס סמלי סיור; קורס קמ"נים גדודיים וקמ"נים חטיבתיים לסדיר ולמילואים; קורס בסיסי וקורס מדריכי טופוגרפיה; קורס פענוח תצ"א. בנוסף התקיים קורס "מודיעין ממלכתי גבוה" שהיה משותף לכל זרועות קהילת המודיעין (גלגולו הראשון של הקב"ש).

מקור השם בה"ד 15 ככל הנראה בשיבוש שמו של מדור 5 שהיה מדור ההדרכה ב-ש"מ 1 (שירות מודיעין 1) עם הקמתה של מחלקת המודיעין במטכ"ל (1948)

"מורשת אמ"ן עכשיו כי ההווה והעתיד יונקים מהעבר"

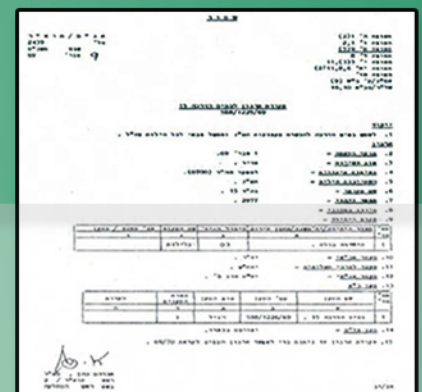

בה"ד 15 - מאז ועד היום

מסדר קורס קמ"נים 186 הינו אבן דרך משמעותית נוספת בתולדות מערך ההדרכה: הקורס הגדול ביותר מאז המסדר הראשון בבה"ד ב- 1969 ומיקוד מאמץ בנושא מורשת החיל. אשגר מורשת זה נועד לשתף ב"קליפת אגוז" בתולדות ההדרכה במודיעין הצבאי ולספר על "התחנות" בדרך להקמת בה"ד 15 בגלילות. ראשית ההדרכה במודיעין הצבאי עוד טרם הקמת המדינה במסגרת הש"י של "ההגנה". במהלך מלחמת העצמאות שירות המודיעין הצבאי (ש"מ) התקשה לעמוד במשימותיו וגבר הצורך להכשרה מקצועית של אנשי מודיעין. בהפוגה הראשונה והשניה הוכשרו מפקדים ולוחמים כקמ"נים. ה"תחנה" הראשונה בדרך להקמת בה"ד 15 היתה במחנה דורה סמוך לנתניה (1948). התחנה השניה היתה ברמלה במחנה חסן סלאמה. העברה זמנית (אמצע 1955) למחנה ג'ליל (כיום פו"ם) היתה התחנה השלישית. בהמשך באה שוב תחנת הביניים במחנה דורה כ"ענף מודיעין קרבי" בבה"ד 3. לאחר סיום מלחמת ששת הימים (1967) הועברו ענף המודיעין ובה"ד 3 למחנה "חווארה" בסמוך לשכם. ואז, בעקבות החלטת ר' אמ"ן, אלוף אהרון יריב, רוכזו כל שלוחות ההדרכה תחת קורת גג אחת בבסיס גלילות שם נערך מסדר חגיגי ב-20 ביולי 1969. מעל לכל זהו סיפורם של אנשים - אנשי ההדרכה של המודיעין. צוערי הקורס שיוסמכו היום כקמ"נים ממשיכים מורשת רבת שנים ומקבלים עליהם אחריות לממש את מחוייבות המודיעין להיות "קו ההגנה הראשון של מדינת ישראל."

בברכת מורשת חמ"ן
גדעון מיטשניק, סא"ל במיל'
רע"ן ההיסטוריה והמורשת

פקודת ארגון להקמת בה"ד 15,
פברואר 1969, מתוך ארכיון צה"ל.

"מורשת אמ"ן עכשיו כי ההווה והעתיד יונקים מהעבר"